

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА **до проекту ДСТУ «Вузли обліку холодної води. Технічні вимоги»**

1 Підстава для розроблення нормативного документу

Проект ДСТУ «Вузли обліку холодної води. Технічні вимоги» розроблено для забезпечення виконання норм Закону України «Про комерційний облік теплової енергії та водопостачання», продовження реформи житлово-комунального господарства, як одного з першочергових пріоритетів реалізації Стратегії сталого розвитку "Україна - 2020", затвердженої Указом Президента України від 12.05.2015 №5/2015, а також з метою нормативно-правового наближення чинного законодавства України до права Європейського Союзу, відповідно Угоди про Асоціацію Україна - ЄС.

Прийняття цього проекту державного стандарту є необхідним для:

- забезпечення раціонального використання водних ресурсів;
- забезпечення захисту прав споживачів у сфері комунальних послуг шляхом запровадження прозорих процедур до регулювання сфері обліку води;
- забезпечення загальнодержавного регулювання технічних та організаційних питань щодо встановлення вузлів обліку холодної води, ефективній заміні технічних умов, методологічних рекомендацій, та інших вимог операторів зовнішніх інженерних мереж (органів місцевого самоврядування) в питаннях установки вузлів обліку води;
- актуалізації національної нормативної бази відповідно до сучасних завдань та гармонізації цієї бази з нормативними документами Європейського Союзу.

Передумови виникнення проблеми полягають в недостатньо якісно-регламентованих правилах з приєднання до мереж водопостачання, зокрема в частині установки вузлів обліку води, а також в незбалансованих правах та обов'язках природних монополій – операторів зовнішніх інженерних мереж (або органів місцевого самоврядування), що може впливати на строки та вартість нового будівництва та приєднання нових або реконструйованих об'єктів до мереж водопостачання.

Даний стандарт скорочує часові витрати необхідні на здійснення процедур з техніко-економічних розрахунків майбутнього будівництва, проектування та підключення до мереж водопостачання, та, відповідно, знижує вартість завдяки диференціації об'єктів водоспоживання, підвищує загальнодержавну інвестиційну привабливість, завдяки створенню прозорості технічних вимог до установки приладів обліку води.

Крім того, як свідчить практика, багато суб'єктів природних монополій (операторів зовнішніх інженерних мереж або органів місцевого самоврядування) не створили достатньо прозорий механізм взаємовідносин з замовниками приєднання до мереж водопостачання та надання послуг з обробки заявок останніх.

Враховуючи зазначене, регулювання усіх технічних та організаційних вимог до приєднання споживачів, в частині установки приладів обліку води, потребує вдосконалення, яке може бути досягнення завдяки прийняттю цього проекту державного стандарту.

2. Мета і завдання прийняття проекту

Основною метою цього Проекту є впровадження більш швидких, ефективних, прозорих, збалансованих, надійних та економічно виправданих підходів до установки вузлів обліку води. Даний проект ДСТУ забезпечить прогнозованість механізму як з точки зору необхідних витрат, так і з точки зору процедурних та технічних вимог, дотримання яких буде достатньою умовою для забезпечення приєднання об'єктів до мереж водопостачання.

Завданнями Проекту є запровадження ефективного регулювання відносин та технічних вимог, застосування різних технологій сторонами відносин під час установки вузлів обліку води (від проектування до прийняття на абонентський облік) в загальній процедурі приєднання нових та реконструйованих об'єктів до мереж водопостачання, який би гарантував додержання принципів прозоро і чітко визначених процедур, обґрунтованості витрат, та створював основу для надання якісних та надійних послуг.

Призначення Проекту полягає у забезпеченні загальнодержавного регулювання технічних та організаційних питань щодо встановлення вузлів обліку холодної води, ефективній заміні технічних умов, методологічних рекомендацій, та інших вимог операторів зовнішніх інженерних мереж (або органів місцевого самоврядування) в питаннях установки вузлів обліку води, а також актуалізації національної нормативної бази відповідно до сучасних завдань та гармонізації цієї бази з нормативними документами Європейського Союзу.

3. Передумови та необхідність розроблення нормативного документу

02.08.2017 року набрав чинності Закон України «Про комерційний облік теплової енергії та водопостачання» (далі – Закон), який встановлює новий порядок установки засобів обліку холодної та приладів гарячої води та теплової енергії.

Відповідно до положень статей 3 та 4 Закону, оснащення будівель та окремих приміщень у будівлях вузлами обліку та обладнанням інженерних систем для забезпечення такого обліку здійснюється відповідно до проектної документації з дотриманням будівельних норм і правил у порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері житлово-комунального господарства. Таке оснащення та відповідна проектна документація не потребують видачі технічних умов та інших вимог до встановлення вузла обліку, погодження з державними органами, органами місцевого самоврядування, їхніми посадовими особами, операторами зовнішніх інженерних мереж, виконавцями комунальних послуг.

Багаторічна практика проектування та виконання робіт з установки нових або реконструкції існуючих вузлів обліку холодної води передбачала видачу відповідних технічних умов, погодження, отримання дозволів на виконання робіт, проведення спільної налашки систем передачі та прийому даних, складання актів про успішну досліду експлуатацію систем дистанційної передачі.

Вказана система роботи дозволяла знайти сторонам необхідні та найбільш оптимальні технічні рішення, їх реалізувати, гарантовано прийняти на абонентській облік змонтоване обладнання, забезпечити надійне та точне вимірювання обліку спожитих послуг.

Проте, з моменту введення в дію вищевказаного Закону, при проектуванні та виконанні робіт з установки нових або реконструкції існуючих вузлів обліку холодної води усі сторони правовідносин мають керуватись виключно нормами та правилами, що регулюють таку сферу відносин.

На теперішній час, такими документами є:

№ за/п	Назва нормативного акту	Статус
1	Правила надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення і типових договорів про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 5.07.2019 №690	переглядається
2	Правила користування системами централізованого комунального водопостачання та водовідведення в населених пунктах України, затверджених наказом Міністерства з питань житлово-комунального господарства України від 27.06.2008 № 190	діючий
3	ДБН В.2.5-64:2012 «Внутрішній водопровід та каналізація». Частина І. Проектування. Частина ІІ. Будівництво	діючий
4	Технічний регламент засобів вимірювальної техніки затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 24.02.2016 №163	діючий
5	Порядок оснащення будівель вузлами комерційного обліку та обладнання інженерних систем для забезпечення такого обліку, затверджений Наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 09.08.2018 №206	діючий
6	Порядок прийняття приладу обліку на абонентський облік, затверджений Наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 12.10.2018 №270	діючий

Таким чином, на теперішній час в державі не існує жодного чинного нормативно – правового акту та не існує (не розробляється) проекту, який зміг би врегулювати всі технічні питання щодо встановлення вузлів обліку води, та ефективно би замінив необхідність видавати Технічні умови, інструкції, методичні рекомендації, затверджувати технічні політики міст чи водопостачальних підприємств.

За таких обставин виникають передумови до втрати контрольованості у сфері обладнання обліком холодної води об'єктів споживачів, появи підґрунтя для шкідливих маніпуляцій та зловживань на нерегульованій сфері, що може призвести до наступних наслідків, а саме:

- зниження надійності та підвищення аварійності водопровідних систем та вузлів обліку;
- зниження точності або унеможливлення вимірювань;
- не забезпечення конструктивного доступу до елементів вузла обліку для контролю, знімання показань, обслуговування та ремонту;
- непрацездатністю встановлених систем дистанційної передачі даних;
- блокування виконання робіт, що попередньо не погоджені з боку власників обладнання, приміщень, будівель або земельних ділянок.

Як пропозиції щодо вирішення відсутності вказаного загальнодержавного регулювання є:

- ✓ затвердження типових схем збірки водопровідних вузлів обліку;
- ✓ затвердження установки необхідного обладнання у вузлах обліку, в залежності від різних умов обліку (декількох вводів, наявності гарячого водопостачання, в місцях де можливе підтоплення ґрунтовими водами і замерзання у зимовий період, і т.п.);
- ✓ затвердження місць установки комерційного приладу обліку для житлових будинків приватного сектору, промислових та сільськогосподарських підприємств і їх територій, вузлів обліку холодної води для потреб поливу у парках або скверах, обліку води в точках загального водорозбору в житлових будинках, для обліку холодної води, що використовується для приготування гарячої води, тощо);
- ✓ затвердження будівельних норм, що забезпечують безперешкодний доступ до вузла обліку, його захищеність від стороннього впливу, мінімізації несанкціонованого розбору води із внутрішньобудинкової мережі, наявності обвідних ліній для пожежогасіння, забезпечення точності вимірювання, створення технічної можливості обмеження або відключення послуг;
- ✓ затвердження організаційних і технологічних заходів та розмежування відповідальності, необхідні для налагодження і забезпечення подальшої роботи встановленого обладнання з дистанційної передачі даних та супутнього програмно-апаратного забезпечення.

Оскільки у нормативно-правових актах або в їх проектах розроблених на виконання вимог Закону України «Про комерційний облік теплової енергії та водопостачання», відсутні норми, які врегулювали би технічні питання щодо встановлення вузлів (засобів) обліку холодної, гарячої води та теплової енергії, а також зважаючи на відсутність чітких планів по розробці (внесенню змін) відповідного нормативного документу, виникає необхідність створення відповідного ДСТУ.

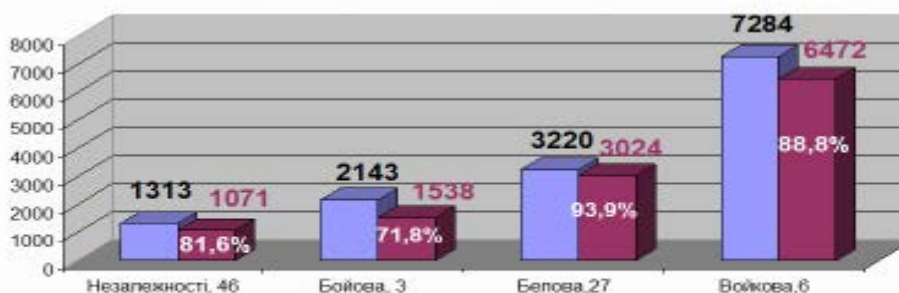
Вказаний Державний стандарт України (ДСТУ) має забезпечити регулювання у сфері встановлення вузлів обліку холодної води та замінити собою технічні умови, методологічні вимоги, або інші погодження, які видавалися до цього часу операторами зовнішніх водопровідних мереж кожному замовнику. Вимоги цього ДСТУ містять рекомендовані вимоги, що дозволить усім сторонам відносин максимально ефективно, прозоро та бездискримінаційно виконувати роботи з проектування та облаштування нових вузлів обліку, посилаючись на розроблений стандарт.

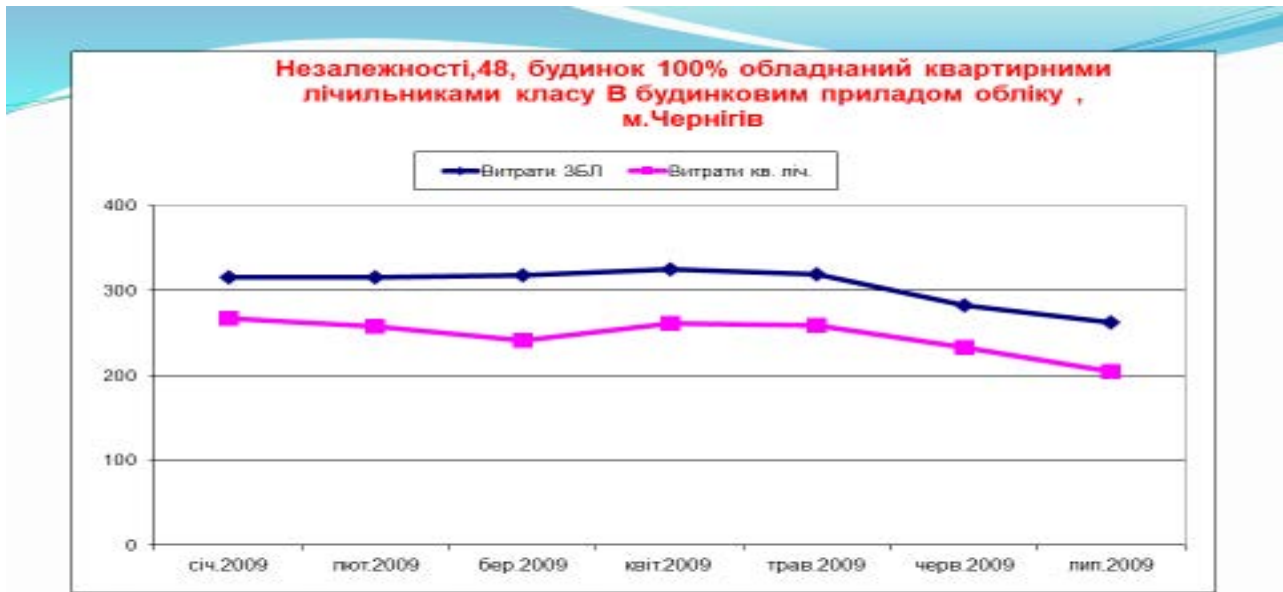
Враховуючи, що споживання води на протязі доби коливається в дуже широкому діапазоні для врахування всього обсягу спожитої води такі ЗВТ повинні забезпечити в цьому діапазоні максимально допустиму похибку вимірювань. Для зменшення різниці між сумою показань розподільчих приладів обліку в будинку та показаннями будинкового приладу обліку рекомендується застосовувати розподільчі прилади обліку також з широким діапазоном вимірювань витрат води в межі максимально допустимої похибки.

В якості розподільних в основному застосовуються лічильники типу КВ-1,5 (виробництва м. Луцьк). Поріг нечутливості для даних приладів обліку складає 30 літ/год, тобто при витратах води від 0 до 30 літ/год прилад не враховує ці витрати. Не враховані витрати води за добу можуть скласти до 720 літрів.

Аналіз водоспоживання будинків, обладнаних будинковими приладами обліку води та 100% квартирними приладами обліку води м.Чернівів

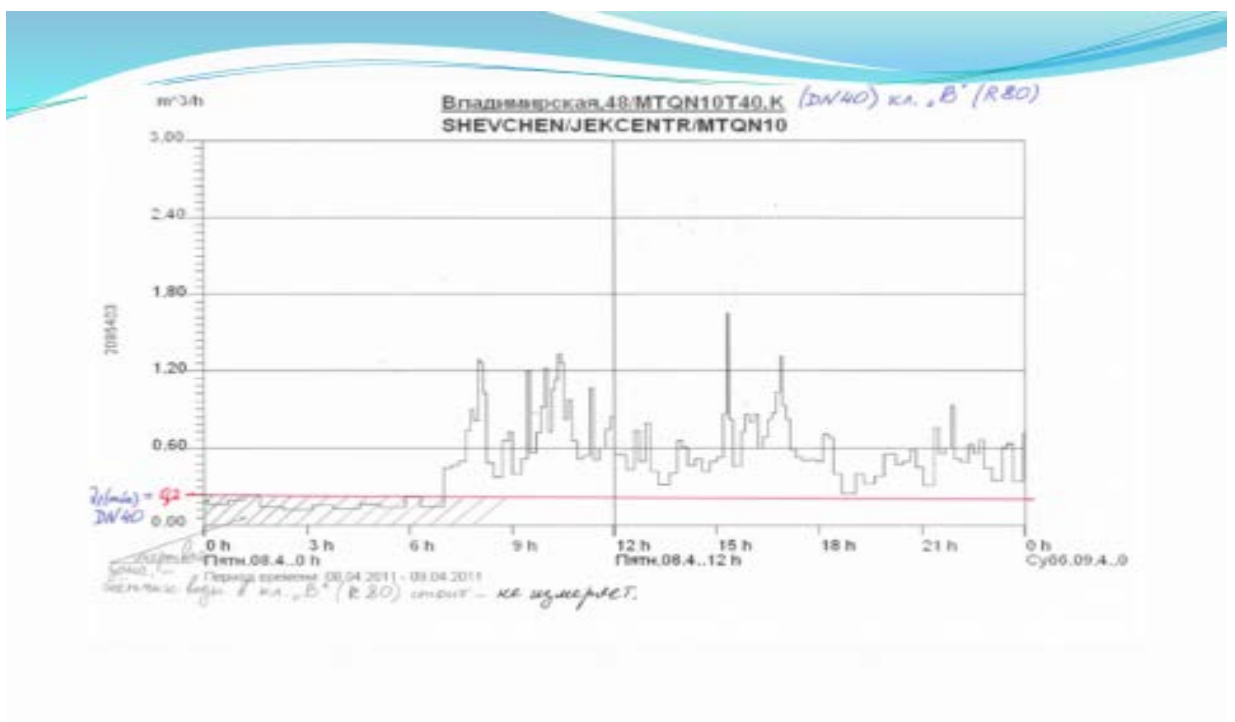
■ Обсяг води реалізованої за показаннями загальнобудинкових приладів обліку води, м³
 ■ Обсяг води, реалізований за показаннями квартирних приладів обліку, м³

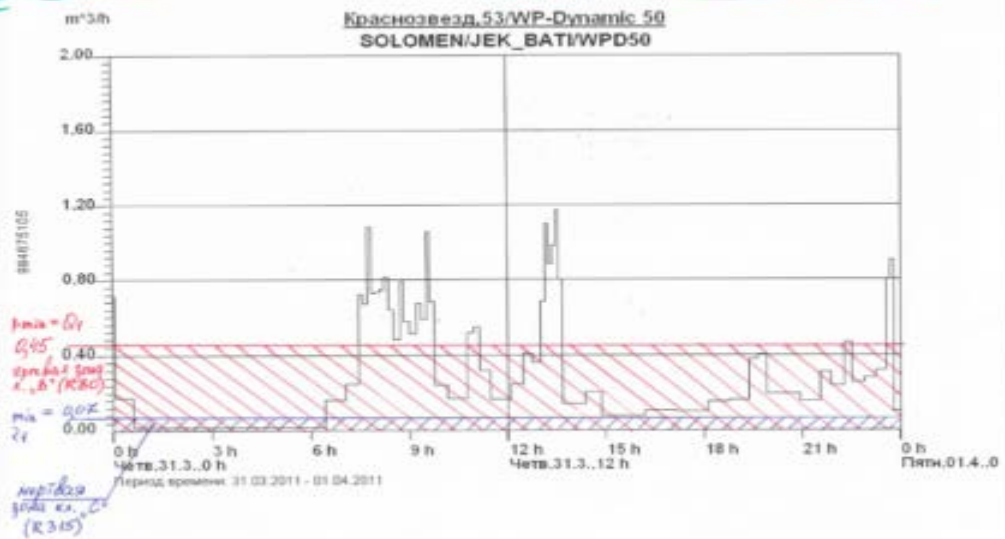
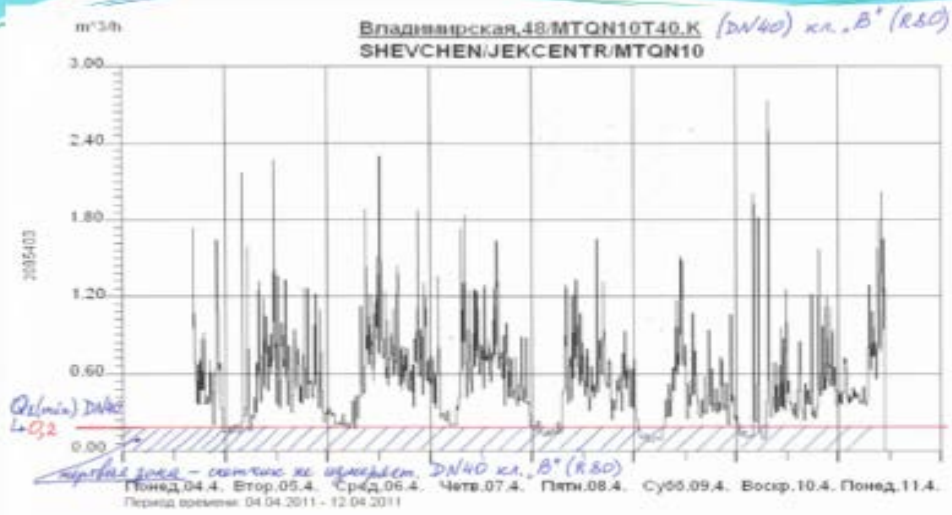

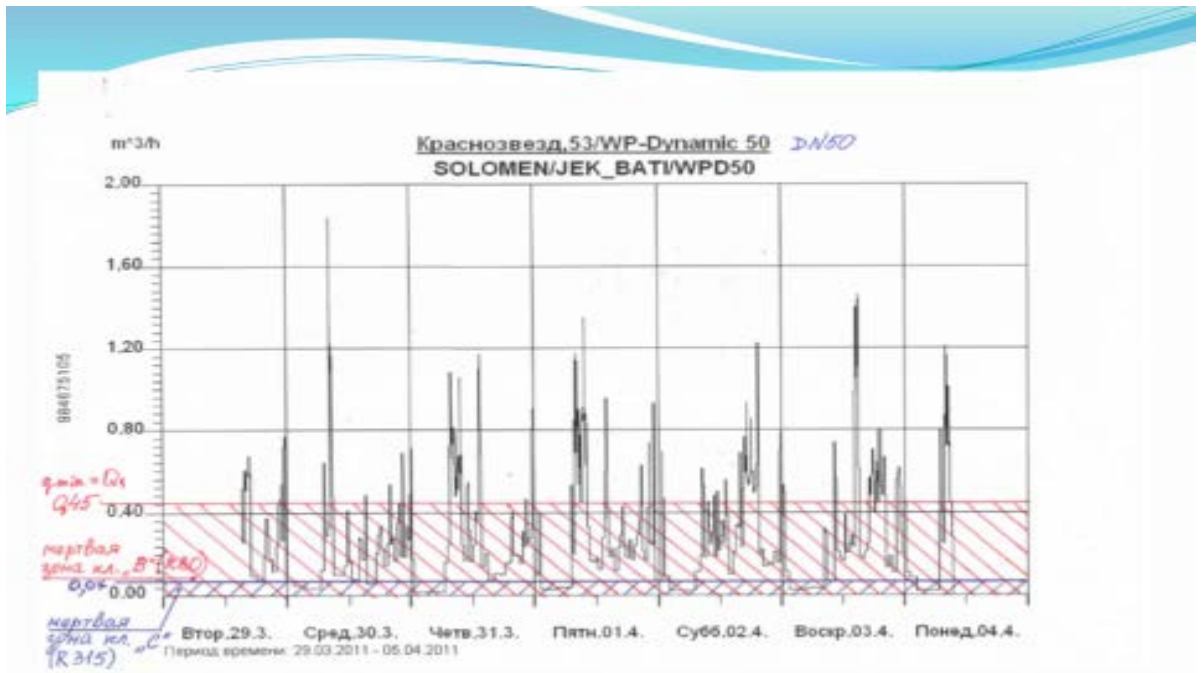

Різниця між витратами будинкового приладу обліку та сумою квартирних складає 19,5%

Випробування будинкових приладів обліку з різною чутливістю в м. Київ показують значну частину недообліку води приладами з низькою чутливістю.

Враховуючи проведені випробування приладів з різним діапазоном вимірювань в межах максимальної похибки для об'єктивного врахування витрат води у всьому діапазоні споживання води будинком при виборі ЗВТ для цілей комерційного, у тому числі, розподільного, обліку, рекомендується застосовувати ЗВТ зі значенням діапазону витрати $Q3/Q1 \geq 160$ (для DN15-DN40) та $Q3/Q1 \geq 315$ (для DN50-DN150).

Вказаний ДСТУ не створює технічних бар'єрів у торгівлі та запобігає їх виникненню, а також не перешкоджає застосуванню інших передових технологій, що забезпечують технічні характеристики, що рекомендує стандарт. Має бути розроблений на основі міжнародних та регіональних стандартів, наукових досягнень, знань і практики.

4. Очікувані результати від прийняття регуляторного акта

Сфера впливу	Вигоди	Витрати
Ринкове середовище	Сприяння розвитку ринку послуг з централізованого водопостачання, надання комунальних послуг. Забезпечення рівних і бездискримінаційних умов для всіх учасників ринку житлово-комунальних послуг.	відсутні
Інтереси держави	Виконання вимог чинного законодавства. Забезпечення енергетичної безпеки держави. Зниження впливу монополій на ринку житлово-комунальних послуг.	відсутні
Інтереси суб'єктів господарювання	Забезпечення ефективного контролю та зниження витрат і витрат ресурсів під час здійснення господарської діяльності, створення умов для ефективного економічного розвитку в умовах розвитку конкурентного середовища.	відсутні
Інтереси громадян	Забезпечення населення якісними комунальними послугами. Забезпечення джерел пожежогасіння на об'єктах що споруджуються або реконструюються. Здешевлення вартості послуг. Унормування взаємовідносин споживачів та суб'єктів господарювання, що реалізують відповідну продукцію (товар, послугу).	відсутні

5. Нормативні підстави для розробки регуляторного акта

Нормативною підставою для розроблення проекту ДСТУ «Вузли обліку холодної води. Технічні вимоги» є:

- Закон України «Про стандартизацію»;
- Закон України «Про комерційний облік теплової енергії та водопостачання»;
- ДБН В.2.5-64:2012 «Внутрішній водопровід та каналізація». Частина I. Проектування. Частина II. Будівництво;
- Технічний регламент засобів вимірювальної техніки затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 24.02.2016 №163;
- Порядок оснащення будівель вузлами комерційного обліку та обладнанням інженерних систем для забезпечення такого обліку, затверджений Наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 09.08.2018 №206;
- Порядок прийняття приладу обліку на абонентський облік, затверджений Наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 12.10.2018 №270;
- Правила надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення і типових договорів про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 5.07.2019 №690
- Правила користування системами централізованого комунального водопостачання та водовідведення в населених пунктах України, затверджених наказом Міністерства з питань житлово-комунального господарства України від 27.06.2008 №190.